

være trængt tilbage, fordi Vedkommende ved Forældrenes Forsømmelighed ikke havde modtaget de almindeligste Rundskaaber. Jeg anseer Oplysningen, selv om den ikke gaaer saa meget vidt, som een af de vigtigste Grundpiller for Righedsbegrebet, og det skulde derfor gjøre mig ondt, hvis denne Grundpille skulde blive rokket, men forsaavidt Friheden kan ubvilkes, uden at det stæer paa Righedens Vekstning, skal jeg med Fornøjelse bidrage dertil.

N. Pedersen: Jeg maa tilstaae, at jeg ikke ret forstod den ærede sidste Taler, thi jeg forstaaer ikke rigtigt, hvorledes de to Ting, Frihed og Righed, kunne adskilles. Det forekommer mig, at hans hele Tankegang gik i den Retning, at Folk endnu ikke vide, hvad det er nødvendigt at lære, at de endnu ikke have nogen Sands derfor, men at man maa komme til dem og sige: Det og Det skulle I lære. Har jeg imidlertid misforstaaet den ærede Taler, skulde det glæde mig. — Jeg forlangte forresten Ordet for at gjøre en Bemærkning til, hvad den ærede Minister yttrede med Hensyn til § 2 og de Bestemmelser, som efter hans Mening burde knyttes dertil. Han omtalte, at der burde stæe Indberetning om og tildeels vistnok en Autorisering fra Skolebestyrelsens Side af de Bøger, der skulde bruges i disse Skoler, og han meente, at der blev gjort stort Misbrug med Hensyn til Valget af Læsebøger. Ja, det kommer jo an paa, hvad man forstaaer eller ikke forstaaer ved Misbrug. Det er heller ikke saa sjældent forekommet mig, at Bøgerne i de Skoler, hvor jeg har været tilstede, have været mindre godt valgte, idet man mange Gange endnu hænger i de gamle Bøger. Der er altfor mange Skoler, hvor det, Børnene læse, ligger dem fjernt, saaledes at de ikke kunne have noget praktisk Begreb om, hvad de læse og lære, men dette foranlediger, at de ikke have den Lyst og Læreevne, som naar Tingene ligge dem ganske nær. Man har undertiden med Fornøjelse seet, at en eller anden efter min Mening god Bog til Brug i Skoler er fremkommen, men den har havt overordentlige Banfælgeligheder ved at bane sig Vej ind i Skolerne. Hvis virkelig praktiske Bøger, der handle om det daglige Liv,

kunde blive valgte, vilde jeg ansee det for heldigt, men Begreberne om, hvad der er helbigt eller ikke, ere jo meget forskellige. Jeg haaber derfor, at dette Lovforslag maa være et Skridt til at befrie os fra den Spændtrøje, som jeg vil kalde det, hvori vi befinde os med Hensyn til Underviisningen, idet Staten tager Børnet og siger, at det skal lære det og det, medens den gjør Forældrene komplet umyndige med Hensyn til Børnene. Lad os ikke vedtage alle de Bestemmelser, som den høitærede Minister antydede, men som jeg dog haaber, han ikke fastholder; lad os derimod gjøre et Skridt fremad ved at vedtage denne Lov, og jeg er overbevist om, at naar vi først komme ind paa Frihedsgebetet, ville ogsaa Almuestolerne slaae ind derpaa. Jeg er overbevist om, at mange dygtige Skolelærere ville gaae over til Friskolesystemet, thi de føle sig ikke lidet trykkelige ved, at de ikke have saa stor Frihed, som de burde have, jeg vil ikke sige, som de kunne ønske at have, thi saalænge de ere autoriserede Skolelærere, kan man ikke sige, at de bør have deres frie Villie i denne Retning, men jeg siger, at de burde have mere Frihed, end Tilfældet er nu.

S. Jørgensen: I Anledning af, hvad den ærede sidste Taler nu yttrede, skal jeg aldeles villigt vedkjende mig, at jeg troer, at der, saasnart Skolevæsenet bliver givet aldeles frit, vil findes endeel endog ikke uformuende Forældre, der ville forsømme deres Børns Underviisning, og hvad angaaer den Tvang, som nu bestaaer, er det dog Alle bitterligt, at det er Enhver tilladt selv at undervise sine Børn, naar han blot møder med dem i Skolen og godtgjør, at de ere i Besiddelse af almindelige Rundskaaber. Jeg har ikke hørt betydelige Klager over, at de Fordringer, der stilles, ere for store, men først naar dette var Tilfældet, kunde der være Grund til Klage.

Rettelser i Madfens Foredrag.

S. p. 408, Lin. 21 f. n. staaer: „Ginding Herreder frafitt Hammerum“ læs: „Ginding Herred frafitt Hjerm Herred“